
Het volgende overzicht van de ontwikkeling van kolonievogels en zeldzame broedvogels in Noord-Holland is overgenomen uit de digitale SOVON Nieuwsbrief Noord-Holland van oktober 2005

Patrick Y. Bergkamp

Kolonievogels en zeldzame broedvogels in 2005 in Noord-Holland

Het aantal **Aalscholvers** in de kolonie in De Ven bij Enkhuizen nam (vergeleken met 2004) met 700 af tot 3600 paar. Waarschijnlijk zijn deze 700 verkast naar het eiland Kreupel, niet ver van Enkhuizen vandaan, want daar broedden dit jaar 1300 paar. Net als in de twee hiervoor genoemde kolonies, nestelen de Aalscholvers in het Zwanenwater, waar ca. 900 nesten geteld werden, op de grond. In het Naardermeer kwamen 1055 paren tot broeden. Op Texel werd een nieuwe kolonie ontdekt: in De Geul vestigden zich drie paar. Elders op het eiland, in de Muy, zaten nog eens ca. 170 paar. In het Noord-Hollands Duinreservaat en in de Amsterdamse Waterleidingduinen zaten elk zo'n 230 paar Aalscholvers. Met nog enkele paren in Artis komt het totaal van de 9 kolonies in Noord-Holland uit op ca. 7500 aalscholvernesten.

De **Lepelaars** in het Zwanenwater worden dermate door nestmateriaal rovende Aalscholvers gestoord dat het aantal hier de laatste jaren steeds halveert: in 2005 waren er nog maar twaalf paar. In het Waddengebied gaat het de soort echter nog steeds voor de wind (mede dankzij de overheerlijke zeestekelbaarsjes). Op Texel waren de aantallen als volgt: 259 in De Geul, 57 op De Schorren en 28 in De Muy. Bij Haarlem kwamen net als vorig jaar twee paar tot broeden, en op de Kinseldam in het IJmeer werd een vogel met nestmateriaal gezien wat mogelijk een voorbode is voor broeden in de nabije toekomst.

In het Naardermeer vond een fikse toename plaats van de **Purperreiger**, 75 nesten werden er geteld. In de Ankeveense plassen broedt de soort weer sinds enkele jaren, nu waren het er vier. Van de Breukeleveense plas, dat door een recente provinciegrenswijziging nu bij 'ons' hoort, heb ik nog geen melding.

De **Canadese Gans** broedt al jaren massaal in de regio's van Purmerend, Enkhuizen en Hoorn, maar was in Noord-Holland ten zuiden van het Noordzeekanaal een onregelmatige broedvogel. Daar lijkt nu verandering in te komen, want in het Naardermeer kwamen drie paar tot broeden. Overigens vindt her en der afschot plaats.

Ook de **Brandgans** rukt in onze provincie naar het zuidoosten op. Vorig jaar werden al aardig wat broedparen opgegeven uit Waterland en het IJmeergebied, en daar komen nu negen paar in het Naardermeer bij. Bovendien toonden nog eens tien paar interesse in dit gebied.

In de omgeving van de Vijfhoek bij Diemen broeden inmiddels al vijf jaren achter elkaar één tot twee paar **Krooneend**. Anno 2005 zijn er een vrouwtje met zeven pulli en twee vrouwtjes met één pullus gezien.

De **Blauwe Kiekendief** had op Texel een goed broedseizoen: er waren gemiddeld 2,8 jongen per nest vergeleken met 2,3 vorig jaar. Er werden in totaal 21 territoria geteld.

De **Slechtvalk** op de Hemcentrale bij Amsterdam had ook een goed jaar met drie uitgevlogen jongen.

Van het **Porseleinhoen** zijn tot nu toe 6 territoria gemeld: twee in het Ilperveld, 1 in het Zwanenwater, één in Waterland, één bij het Naardermeer en één bij de Loosdrechtse plassen. Er werden bij het Naardermeer drie territoria van het **Kleinst Waterhoen** vastgesteld. Uit de waarneming van een paar met jongen blijkt dat ze er ook tot broeden kwamen. Nu de Loosdrechtse plassen, de Breukeleveense plas en polder Achteraf Noord-Hollands grondgebied zijn geworden, hebben we er een paar leuke natte-gebieden bij. In polder Achteraf aan het Tienhovens kanaal werden vijf territoria van dit hoentje geteld.

De **Strandplevier** broedt in Noord-Holland vooral in het IJsselmeergebied: op de Kinseldam waren twee paren aanwezig en op het eiland Kreupel maar liefst zes. De situatie op Texel was nog niet duidelijk.

De lokaties waar meer dan tien paren **Bontbekplevier** tot broeden komen zijn: Texel (meer dan 30), Kreupel (25) en de landbouwpercelen tussen Medemblik, Enkhuizen en Hoorn. Plaatsen waar jaarlijks enkele paren zitten zijn voorts de eilanden in het IJmeer en de Afsluitdijk. Verder zijn wat

solitaire paren te vinden op diverse plaatsen langs de kust van het vaste land. Elders in de provincie is de Bontbekplevier een onregelmatige broedvogel.

Het beeld van de **Zwartkopmeeuw** is helaas nog niet volledig. Het grootste aantal broedde op Kreupel: zes paar. Verder zaten er vijf paar bij Enkhuizen en twee paar op het Vooroevers. Vorig jaar broedden enkele paren op het dak van het pompstation bij Hoofddorp, waar ze ook dit jaar weer gesignaleerd werden maar uiteindelijk verstek lieten gaan. In A'dam ZO, op het Balgzand en op het eiland De Dode Hond bij Huizen zullen dit jaar vermoedelijk ook weer Zwartkopmeeuwen gebroed hebben, zodat het totaal in Noord- Holland op zeker 15 uit zal komen.

Op het Balgzand heeft een paar **Lachstern** tot tweemaal toe een broedpoging ondernomen. Deze bijzondere gebeurtenis was voor diverse kranten aanleiding om er aandacht aan te schenken.

In een binnendijks terreintje op Texel werden 90 nesten van de **Grote Stern** geteld. De laatste jaren, toen er nog buitendijks gebroed werd, was het broedsucces nihil vooral door hoge waterstanden, dit jaar waren de legsels wel succesvol.

De **Visdief**-kolonie op Kreupel is inmiddels gegroeid tot 3600 paar en is daarmee veruit de grootste kolonie van het land. Overigens heeft deze kolonie een grote aantrekkingskracht op de Visdiefjes die voorheen op het Balgzand broedden, want in laatstgenoemde kolonie neemt het aantal af. Het opgeworpen zandlichaam Kinseldam, dat als natuurcompensatie voor IJburg is aangelegd, is ook een grote trekpleister voor de Visdief; in 2005 broedden er ca. 800 paar. Ook hier vindt een aanzuigende werking plaats, want in Waterland, waar eerst nog meerdere kleine kolonies waren, broedt de soort niet meer.

Het eiland Kreupel was ook goed voor vijf paar **Dwergstern**. Op de Kinseldam, waar net als op Kreupel vorig jaar ook al gebroed werd, was tenminste één paar aanwezig. Hoe de situatie op Texel was, kon ik nog niet achterhalen.

De **Zwarte Stern** liet geen toe- of afname zien, wel besloot een deel van de sterns uit het Naardermeer het nu te proberen in de Ankeveense plassen. In deze twee gebieden broedden respectievelijk vijf en 17 paar.

Menigeen had de schrik in de benen na de mededeling dat er in 2004 nog maar zes paar **Velduilen** op Texel zaten. Gelukkig zijn er dit jaar tien paar geteld.

In het kader van het Jaar van de **Tapuit** werden alle geschikte gebieden uitgekamd op deze vogel en vond er aanvullend onderzoek plaats betreffende de broedbiologie. Het aantal Tapuiten in het Zwanenwater neemt al jarenlang gestaag af; dit jaar zaten er nog maar enkele paren. Op Texel gaat het om ca. 25, wat vergelijkbaar is met 2004. Van de Noordduinen, waar in 2004 nog 28 territoria zijn vastgesteld, heb ik nog geen gegevens, en hetzelfde geldt voor het Botgat, in 2004 nog goed voor meer dan 15 paar. In de Bergense-Schoolse duinen waren zes paar aanwezig en in het Noord-Hollands-Duinreservaat tien. Waarschijnlijk broedden er in Noord- Holland niet meer dan 90 paar. Heeft de **Cetti's Zanger** nu vaste grond onder de voeten in Noord- Holland? Misschien wel, mocht de klimaatverandering (die niet in verband staat met CO₂) doorzetten. Dit jaar waren in het Zwanenwater drie territoriumhouders actief, vorig jaar één.

In 2005 is de **Grote Karekiet** niet gehoord in het Naardermeer. Vorig jaar zaten hier nog drie of vier mannetjes hun territorium af te bakenen. In het Loosdrechts plassengebied werden enkele jaren geleden nog een dozijn grote karren gehoord, maar hoe de situatie nu is, dat weet ik niet.

Het doek lijkt voor de **Buidelmees** in Noord -Holland toch echt gevallen: de laatste jaren wordt bij Diemen nog wel één nestbouwend mannetje gezien, maar nog voor het nest af is heeft het beestje het hier wel gezien.

In de volgende nieuwsbrief van SOVON Noord-Holland wil ik gegevens van andere kolonievogels presenteren. Ook aanvullingen op bovenstaand overzicht wil ik dan vermelden. Hiervoor wil ik iedere waarnemer die nog niets heeft opgestuurd of anderszins heeft doorgegeven, verzoeken dat alsnog te doen.

Patrick Y. Bergkamp
Havikshorst 12
1083 TT Amsterdam